

Do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego skierowano projekt nowelizacji ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw (m.in. Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi oraz Ordynacji podatkowej) jest możliwe największe ułatwienie stronom kontaktów z administracją publiczną i sądami kontrolującymi jej działalność.

Cel ten ma być osiągnięty poprzez wprowadzenie nowych rozwiązań prawnych regulujących zagadnienia związane ze świadczeniem usług elektronicznych przez podmioty realizujące zadania publiczne.

Należy wskazać, iż wystawianie usług na platformie ePUAP w obowiązującym stanie prawnym jest fakultatywne, w związku z czym obowiązek aktualizacji należy traktować jako powinność organów zamieszczających usługi, a nie obowiązek obwarowany sankcjami.

Nowelizacja ustawy o informatyzacji zakłada, m. in. dalsze zmiany w zakresie informatyzacji czynności w postępowaniu administracyjnym, dla których w obecnym stanie prawnym zastrzeżona jest forma pisemna, a także stworzenie mechanizmów oraz instrumentów umożliwiających wykorzystanie, rozwój i usprawnienie funkcjonowania elektronicznej platformy usług administracji publicznej, której funkcjonowanie zapewnia minister właściwy do spraw informatyzacji. Zaplanowane zmiany do mają przyczynić się do zwiększenia liczby usług świadczonych drogą elektroniczną i wykorzystania stworzonej w tym celu platformy.

Jakie konkretne zmiany proponuje resort administracji i cyfryzacji?

Charakteryzujemy kilka najistotniejszych.

W obecnie obowiązującym stanie prawnym podmioty publiczne nie mają obowiązku udostępniania elektronicznych skrzynek podawczych zapewniających możliwość wnoszenia pism drogą elektroniczną oraz wydawania i przesyłania urzędowego poświadczenia odbioru.

W celu umożliwienia uprawnionym podmiotom składania pism w postaci elektronicznej do wszystkich podmiotów właściwych do rozpatrzenia spraw danego rodzaju przewiduje się nałożenie na ww. podmioty obowiązku posiadania elektronicznych skrzynek podawczych, które będą spełniały standardy publikowane w repozytorium interoperacyjności, o którym mowa w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 18 ustawy o informatyzacji.

Ponadto, na podmioty publiczne zobowiązane na podstawie przepisów odrębnych do ustalenia wzorów pism nałożony zostanie obowiązek sporządzania wzorów tych pism w postaci elektronicznej oraz formularzy elektronicznych, jeżeli przy ich wykorzystaniu możliwa jest realizacja usługi drogą elektroniczną.

Formularze elektroniczne będą musiały spełniać standardy określone przez ministra właściwego do spraw informatyzacji w repozytorium interoperacyjności. W sytuacji, gdy formularz elektroniczny nie będzie spełniał takich standardów, minister właściwy do spraw informatyzacji będzie mógł wezwać podmiot publiczny do jego dostosowania.

W przypadku, gdy formularz zostanie zamieszczony na ePUAP i pomimo wezwania nie zostanie

dostosowany do standardów, określonych przez ministra właściwego do spraw informatyzacji, minister będzie mógł usunąć taki formularz elektroniczny z platformy.

Bardzo ważną zmianą jest ta, której celem wprowadzenie możliwości wystawiania na ePUAP usług przez podmioty inne niż podmioty publiczne w rozumieniu ustawy o informatyzacji, o ile realizują w zakresie swojej działalności, zadania publiczne. Podmioty te uzyskiwałyby możliwość wystawienia danej usługi na ePUAP za zgodą ministra właściwego do spraw informatyzacji.

Minister udzielałby zgody wskazując jednocześnie sposób i zakres wystawiania usług na ePUAP przez te podmioty.

Planuje się również uregulowanie kwestii związanych z wystawianiem usług na ePUAP przez podmioty publiczne. Podmioty udostępniające usługi na ePUAP będą zobowiązane zapewniać zgodność usług z przepisami odrębnymi stanowiącymi podstawę sporządzenia wzoru pisma w postaci elektronicznej oraz dokonywać aktualizacji w katalogu usług, o którym mowa w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie zakresu i warunków korzystania z elektronicznej platformy usług administracji publicznej (Dz. U. Nr 93, poz. 546). Pozwoli to uzyskać listę usług wystawianych na ePUAP, zgodną ze stanem prawnym stanowiącym podstawę funkcjonowania przedmiotowych usług.

Rozwiązanie takie ma na celu przeciwdziałanie sytuacji, w której raz wystawiona usługa nie podlega aktualizacji pomimo zmiany np. podstawy prawnej do jej wydania. Takie sytuacje natomiast częstokroć prowadzą do teoretycznego funkcjonowania usługi, która w swej treści jako podstawę prawną określonego pisma powołuje artykuł, który uległ zmianie lub też w skrajnych przypadkach został uchylony.

Uchylony zostanie rozdział 4 ustawy, który dotyczy przepisów regulujących kwestie badania zgodności oprogramowania interfejsowego z rozwiązaniami określonymi przez podmioty publiczne oraz kontrolę przestrzegania przepisów ustawy. Na mocy pierwotnie uchwalonych przepisów ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne kontrola systemów teleinformatycznych tych jednostek nie była faktycznie przeprowadzana.

Zmianie ulegnie również tryb dofinansowywania przez ministra właściwego do spraw informatyzacji przedsięwzięć informatycznych, uregulowany w art. 12 obecnie obowiązującej ustawy o informatyzacji. W myśl proponowanej zmiany minister właściwy do spraw informatyzacji będzie ogłaszał konkurs rozstrzygający o dofinansowaniu określonych projektów lub przedsięwzięć. Ogłaszając konkurs, minister określi przedmiot dofinansowania, podmioty uprawnione do udziału w konkursie, czas realizacji oraz kwotę ogólną przeznaczoną na dofinansowanie.

Taka regulacja pozwoli na dofinansowanie projektów umożliwiających rozwiązywanie bieżących problemów związanych z informatyzacją i rozwojem społeczeństwa informacyjnego takich jak np. brak elektronicznych systemów obiegu dokumentów, brak dostępu do szerokopasmowego Internetu czy niedostosowanie stron internetowych urzędów do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Przewiduje się również uchylenie przepisów dotyczących Planu Informatyzacji Państwa, który zostanie zastąpiony Programem Zintegrowanej Informatyzacji Państwa, stanowiącym program rozwoju w rozumieniu ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Przewiduje się też zmiany w Kodeksie postępowania administracyjnego.

Należy podzielić je na dwie grupy.

Pierwsza z nich to nowe rozwiązania, które mają na celu istotnie poszerzenie wykorzystania środków komunikacji elektronicznej w postępowaniu administracyjnym przez jego uczestników (w tym przede wszystkim przez stronę). W drugiej grupie dokonana zostanie korekta obecnie obowiązujących przepisów, które ograniczają określone czynności w postępowaniu tylko do formy pisemnej.

Ze względu na występujący w K.p.a. podział na formę pisemną i formę dokumentu elektronicznego treść tych przepisów umożliwia interpretację dopuszczającą używanie w czynnościach jedynie dokumentów w postaci papierowej. Proponowane zmiany dopuszczają – w zakresie formy – także zastosowanie dokumentów elektronicznych.

Pierwsza grupa zmian dotyczy rozszerzenia przedmiotu zgody strony lub innego uczestnika postępowania na stosowanie w komunikacji z nią drogi elektronicznej. Obecnie przyjmuje się, że taka zgoda musi być wyrażana odrębnie w każdym toczonym postępowaniu administracyjnym. Proponowana zmiana dotyczyć będzie wprowadzenia do przepisów ustawy nowego rodzaju zgody, która dotyczyć będzie stałego komunikowania się z określoną osobą za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej w określonej przez organ kategorii sprawach, które są prowadzone na podstawie przepisów K.p.a.

Po udzieleniu takiej zgody nie będzie konieczne jej ponowne wyrażanie w ramach każdej następnej załatwianej sprawy.

Oprócz tego organ będzie mógł drogą elektroniczną zwracać się o wyrażanie przedmiotowej zgody korzystając ze znanego mu adresu elektronicznego strony. W obecnym stanie prawnym mamy do czynienia z pewnym paradoksem, ponieważ, aby elektronicznie zwrócić się do uczestnika ze wspomnianym zapytaniem organ musi posiadać już zgodę na komunikację elektroniczną.

Projektowana ustawa rozszerzy także zakres prawa strony do elektronicznego wglądu w akta sprawy. W obecnym stanie prawnym dostęp on-line do akt sprawy zawężony pozostaje jedynie do „pism w formie dokumentu elektronicznego wnoszonych do organu administracji publicznej lub przez niego doręczanych”. Wyłącza to możliwość zapewnienia dostępu w pozostałym zakresie do akt sprawy. Projekt nowelizacji dopuści elektroniczny wgląd w akta sprawy w pełnym zakresie, co odciąży stronę od konieczności stawiania się w siedzibie organu w celu realizacji tego uprawnienia.

W organach, które wdrożyły system elektronicznego zarządzania dokumentami nowe rozwiązanie umożliwi, dzięki funkcjonalności tego systemu, dostępność informacji związanych z prowadzonym postępowaniem nie tylko dla urzędnika, ale także dla strony, będącej adresatem działań organu.

Projektowana jest również zmiana, która ma na celu dopuszczenie w postępowaniach przed podmiotami publicznymi posługiwanie się przez strony elektronicznymi kopiami dokumentów papierowych wymaganych w sprawie, po uwierzytelnieniu jej przez wnoszącego przy użyciu mechanizmów określonych w ustawie o informatyzacji (przez zastosowanie kwalifikowanego certyfikatu lub profilu zaufanego ePUAP), o ile strona lub inny uczestnik postępowania nie ma możliwości uzyskania w formie dokumentu elektronicznego wymaganego zaświadczenia lub innego dokumentu na potwierdzenie faktów

lub stanu prawnego.

Ma to zapobiegać sytuacji, gdy obowiązek załączenia do podania oryginału dokumentu de facto uniemożliwia wniesienie podania drogą elektroniczną.

Dzieje się tak, gdy dokument ten istnieje jedynie w postaci papierowej i nie ma możliwości jego wydania w formie dokumentu elektronicznego. Taka sytuacja występuje bardzo często i niweczy cele elektronicznej administracji, ponieważ podmiot i tak pozostaje zobligowany do dostarczania dokumentów w postaci papierowej.

W takich sytuacjach mamy do czynienia z pozorną informatyzacją usług administracji, ponieważ nie zastępuje ona w pełni dotychczasowego tradycyjnego papierowego obiegu dokumentów.

Dodatkowo nieefektywność administracji, która nie wydaje jeszcze e-dokumentów (a jedynie dokumenty papierowe), obciąża stronę, która w stosunkach ze zinformatyizowanymi organami musi i tak korzystać z jedynie dostępnych w oryginale dokumentów utrwalonych tradycyjnie.

Planowana zmiana zapobiegnie takim sytuacjom, ponieważ dopuści załączanie, także w ramach usług e-PUAP, elektronicznych kopii dokumentów papierowych uwierzytelnionych przez wnoszącego pismo, jeżeli wnoszący nie będzie mógł otrzymać oryginałów tych dokumentów w postaci elektronicznej.

W razie uzasadnionych wątpliwości co do kopii dokumentu organowi pozostawiona zostanie możliwość zażądania papierowego oryginału dokumentu, co zabezpieczy potrzeby wymogu prawidłowego prowadzenia postępowania dowodowego.

Propozycje w zakresie zmieniającym Ordynację Podatkową dotyczą zmian analogicznych do rozwiązań proponowanych do wprowadzenia do Kodeksu postępowania administracyjnego.

W projektowanej ustawie dokonanych zostanie także wiele zmian przepisów dotyczących postępowania sądowo - administracyjnego.

Informatyzacja postępowania sądowo - administracyjnego powinna umożliwić kompleksowe zastosowanie nowych technologii w tymże postępowaniu, w zakresie obejmującym następujące czynności:

1. utrwalenie pism stron w postaci elektronicznej oraz ich składanie do sądu albo do organu administracji publicznej, w przypadku przekazywanych za jego pośrednictwem skarg do wojewódzkiego sądu administracyjnego;
2. elektroniczny wgląd w akta sprawy;
3. utrwalenie pism sądu w postaci elektronicznej oraz ich doręczanie uczestnikom postępowania;
4. wewnętrzne zarządzanie w sądzie elektronicznymi dokumentami.

Poniżej prezentujemy pełną treść dokumentów dotyczących projektu założeń ustawy o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw.